

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in oprema: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provincia italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino n. 935

Vittoriosa azione dell'arma aerea

11 velivoli britannici distrutti
Tripoli di Siria e Beyrouth
efficacemente bombardate

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 16 dicembre 1942-XXI il seguente bollettino di guerra n. 935:

Reparti motorizzati italiani e germanici hanno ancora ieri aspramente combattuto al confine fra la Cirenaica e la Sirica, contro preponderanti forze avversarie; altri 16 carri armati ed alcuni cannoni nemici sono stati distrutti.

Intesa l'attività delle opposte aviazioni: quella avversaria perdeva quattro apparecchi in duelli con la caccia germanica.

Nella regione tunisina, in azioni di elementi esploranti, abbiamo fatto alcuni prigionieri statunitensi.

Il porto di Bona è stato violentemente attaccato con efficaci risultati da bombardieri tedeschi.

Al largo dell'isola di Lampedusa cacciatori italiani affrontavano una grossa formazione di caccia britannici; in reiterati violenti scontri cinque «Spitfire» e due «Beaufighter» venivano abbattuti.

Nostri velivoli di grande autonomia hanno centrato depositi di nafta in Tripoli di Siria e raffinerie di petrolio in Beyrouth. Due nostri aerei non sono rientrati dalle operazioni della giornata.

Nelle acque algerine un sommergibile al comando del tenente di vascello Alberto Longhi attaccava una squadra nemica composta di incrociatori e cacciatorpediniere ed affondava con due siluri una delle unità.

In Atlantico un altro sommergibile, comandato dal capitano di corvetta Carlo Feccia di Cossato, ha colato a picco i piroscafi «Empire Hawk» e «Ombilin» per complessive 11.000 tonn.

Vojno poročilo št. 935

Zmagovit nastop italijanskega letalstva

11 angleških letal uničenih
Tripoli v Siriji in Beyrouth
uspešno bombardirana

Italijansko uradno vojno poročilo št. 935 pravi: Italijanski in nemški motorizirani oddelki so tudi včeraj ostro borili na meji med Cirenajki in Sirto proti močnejšim angleškim silam; nadaljnjih 16 oklepnikov in nekaj angleških topov je bilo uničenih.

Zivahno je bilo delovanje letalstva na obeh straneh; angleško letalstvo je izgubilo v spopadih z nemškimi lovci 4 letala.

Na tuniškem področju smo v nastopih oglednih oddelkov ujeli nekaj ameriških ujetnikov.

Nemški bombniki so silovito in z uspehom napadli pristanišče Bono.

Italijanski lovci so v bližini otoka Lampedusa spopadli z veliko skupino britanskih lovcev; v ponovnih silovitih spopadih je bilo sestreljenih 5 letal »Spitfire« in 2 letali vrste »Beaufighter«.

Italijanska letala za dolge polete so pogodila skladišče naft v Tripolisu v Siriji ter petrolejske čistilnice v Beyrouth. Dve italijanski letali se z nastopom tega dne nista vrnila.

V alžirskih vodah je podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Alberta Longhija napadla angleško skupino krizark in rušilcev ter z dvema torpedoma potopila neko edinico.

V Atlantiku je neka druga podmornica pod poveljstvom korvetnega kapitana Carla Feccie di Cossata potopila parnika »Empire Hawk« in »Ombilin« s skupno tonažo 11.000 tonn.

Obkoljene sovjetske sile pri Toropcu uničene

Med Volgo in Donom zavzeti novi kraji — Sovjeti so v 15 dneh izgubili 441 letal
V zahodni Cirenajki hudi boji — Letalski napadi na Bengasi in Alžir

Hitlerjev glavni stan, 17. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na ozemlju ob Tereku je bilo včeraj v zmagoviti obrambi proti sovjetskim napadom uničenih 24 sovjetskih oklepnikov.

Med Volgo in Donom so nemške in rumunske čete v naskoku zavzele več močno branjenih krajev in krvavo odbile protinapade. Italijanske čete so odbile nasprotna napade z velikimi izgubami za Sovjete.

Jugozahodno od Toropca je bil velik del obkoljenih sovjetskih sil uničen. Od 25. novembra do 15. decembra so Sovjeti tukaj izgubili nad 3000 ujetnikov, 326 oklepnikov in 227 topov. Število padlih znaša nad 14.000.

Južno od Ilmenskega jezera so napadali oddelki uničili več sovjetskih bojnih postojank.

Na Daljnem severu so strmoglavci in bojna letala uspešno bombardirali mesto in pristanišče Murmansk, naprave mурmanske železnice in topniške postojanke na Ribiškem polotoku.

Od 1. do 15. decembra so izgubili Sovjeti 441 letal. Od tega je bilo 348 sestreljenih v letalskih bitkah, 60 po protiletalskem topništvu, 29 pa po oddelkih kopne vojske, ostala so bila uničena na tleh. V istem času se 89 nemških letal ni vrnilo od poleta proti nasprotniku.

Italijanski vladar pri otvoritvi novega akademskega leta v Campidogliu

Rim, 17. decembra. s. Včeraj zjutraj je bila na Campidogliu ob navzočnosti vladarja slovesna otvoritev 17. akademskega leta višjih težav za rimske študije, ki so pod pokroviteljstvom vlade. Pri sprejemu vladarja so bili tajnik stranke, minister Bottai, ki je zastopal vlado, predsednik senata Suardo, narodni svetnik Gray, ki je zastopal zbornico fašijev in korporacij, predsednik italijanske kr. akademije Federzoni, rimski guverner ter predsednik zavoda. Vladar je v spremstvu prvega priobnika generala Puntunija vstopil v dvorano Giulio Cesare, kjer so ga viharno pozdravili. V dvorani so bili zbrani mnogi diplomatski, politični, znanstveni in kulturni odličniki ter visoki zastopniki oboroženih sil. Navzoči so bili tudi nemški poslanik von Mackensen, japonski odpravnik poslov, italijanski poslanik pri sv. stolici, prefekt, zvezni tajnik, armadni general, višji častniki, akademiki in novinarji. Na vladarjevi desnici je bil kardinal Pelegrinetti. Predsednik C. Galeasi Paluzzi se je vladarju zahvalil za čast, ki jo je slovesnosti izkazal s svojim obiskom, nato pa popisal obširno delo, opravljeno v zavodu v preteklem akademskem letu. Očrtal je tudi še bolj poglobljeno delo za prihodnje leto ter poudaril narodne, znanstvene in kulturne koristi, ki jih rodijo študiji o Rimu.

Narodna neodvisnost in zvestoba prevzetim obveznostim — temeljni načeli madžarske politike

Budimpešta, 17. dec. s. Včeraj je imel predsednik madžarske vlade in zunanji minister Kallay v senatu govor, v katerem je med drugim poudaril, da velika večina madžarske javnosti brez pridržkov odobrava vladno zunanjo politiko. Ta enodušnost, je dejal govornik, ustvarja temelje za tvorno delo, za katero se ta trenutke država bori. Zunanja politika Madžarske temelji na dveh osnovnih načelih: neomajna zvestoba vsem prevzetim obveznostim in narodna neodvisnost. Te dve načeli sta med seboj tesno povezani, kajti le močna in neodvisna Madžarska lahko nudi stvarno pomoč.

V zapadni Cirenajki so se tudi včeraj nadaljevali močni boji z močnejšimi angleškimi silami. 16 britanskih oklepnikov in več topov je bilo uničenih. Nemški lovci so ob izgubi enega letala sestrelili 4 angleška letala. Ponoči je bilo pristaniško področje Bengazija uspešno bombardirano.

Proti nasprotnim oskrbovalnim pristaniščem in letalskim oporiščem v Alžiru so bili izvedeni nadaljnji uspešni letalski napadi.

V vzhodnem Sredozemlju so nemški lovci na podmornice potopili eno nasprotno podmornico.

Brza nemška letala so ob jugovzhodni obali Anglije podnevi napadla za vojsko važne naprave z bombami in strojnimi.

Donsko bojišče, 17. dec. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: V dneh pred silovito sovražniško ofenzivo na odsek, ki ga brani italijanski ekspedicijski zbor in katerega so omenjala zadnja nemška uradna poročila, je prišlo le do delovanja patrol. Ogledniškim oddelkom se je posrečilo priti do nekaj kilometrov v nasprotnikove postojanke in so s presenečenjem prepoznali več nasprotnikovih oddelkov iz utrjenih obrambnih točk, več drugih nasprotnikovih patrol pa je bilo ujetih ali pa poganih v beg. Naše topništvo

Nato je guverner knez Gia Giacomo Borghese imel uvodno predavanje o urbanizmu. Govornik je poudaril, kako važen je bil prispevek kr. zavoda, ko se je lotil največjih vprašanj novega regulacijskega načrta rimskega mesta, ter nato prikazal potrebo novega načrta, ki bo dobil ime po dvajseti obletnici. Dejal je, da se more dotakniti vprašanja samo s političnega in upravnega vidika, tehnične podrobnosti pa da prepušča veščakom. Nato je omenil najnujnejše potrebe v tem problemu in omenil Ducejevo svarilo, da »nas prekipeljavajo razvoj prestolnice ne sme premagati«. Največji problemi so v močnem porastu prebivalstva, ki se pozna v naraščajočem pomanjkanju stanovanj, in v prometnih težavah starega mestnega predela, kjer se razvija brzina modernega mestnega življenja. Govornik je tudi poudaril potrebo bolj vnetega kmetijskega dela, ki je važno ne samo za prehrano mesta, marveč tudi za нравno in gmočno trdnost plemena. Zaključil je, da je treba tujci, nekdanjemu zavazniku, ki hoče Italijo podjarmiti in ponižati, odgovoriti z najbolj ponosno besedo tisoletne omike.

Predavatelju so po govoru vneto ploskali. Nato je vladar zapustil dvorano ob viharnem pozdravljanju navzočih in velike množice, ki se je bila zbrala na Piazza del Campidoglio.

Govorec o notranji politiki je predsednik madžarske vlade poudaril, da je položaj v državi trden in da je narodna strnjeno popolna. Glede socialne politike vlade je Kallay dejal, da Madžarska z uspehom izvaja načrta za uredničenje popolne socialne pravičnosti. Končno je izrazil svoje prepričanje v lepšo bodočnost Madžarske, kajti madžarsko ljudstvo bo znalo zmagovito prebrskati vse težave. Govornik je zaključil govor s pozivom, naj vsi vroče pozdravijo madžarske čete, ki se hrabro bore proti boljševizmu.

Združene države povsod izpodrivajo Veliko Britanijo

Ankara, 17. decembra. s. Severni Amerikanci ne izgubljajo časa: v vrtincu vojne, ki daje v temeljih stoletno britansko cesarstvo, se Amerikanci pripravljajo na bogato dediščino. Od Indije do Palestine, pa od Avstralije do Arabije, na vseh ozemljih bogatega in prostranega zavezniškega imperija in ob teh področjih, kjer so bili hudi spopadi, nadaljujejo s svojim delom po načrtu in vztrajno. Ugled Velike Britanije naglo pada in londonska vlada, ki jo zavezniški šteti za grlo, se zama po-kušajo upreti pogubni usodi, katero je s svojo zmeneo politiko pripravila imperiju.

Medtem ko se Phillips, zaupni mož predsednika Roosevelta, pripravlja, da bo dal novega zagona mreži splet, ki jo sili zasnovati ameriški agenti v Indiji, pa se nadaljuje vtihtapljenje wa-

Težave Velike Britanije v borbi proti osnim podmornicam

Lisbona, 17. decembra. s. Vedno bolj naraščajoči nemir, ki ga povzroča vprašanje obrambe pred osnimi podmornicami, kakor tudi pomanjkljivost dosedaj uporabljenih sredstev za te namene, je tolmačil na nedavni seji angleške spodne zbornice podadmiral Sueter. Omenil je, da je pred nekaj dnevi maršal Smuts poslal poziv, naj bi nove in učinkovitejša načina za borbo proti podmornicam, zraven pa je dejal, da je v glavnem odgovoren za te težke nesreče sir Stafford Cripps. Ta je imel nalogo vzporediti ukrepe proti podmornicam, zraven bi moral pa tudi voditi produkcijsko ministrstvo. Podadmiral Sueter je svojo izjavo zaključil z zahtevom, da položaj zahteva, da se nekaj stori proti bivšemu podpredsedniku vla-

je odgovarjalo na nasprotnikovo streljanje in je toliko po premikajočih se nasprotnikovih oddelkih. Podalo je dokaz za točnost naših topov, ko je udrihalo po municijskem skladišču in ga pognalo v zrak. Črne strelce so izvedle posrečen udarec s podporo metalcev plamenov in rušilnih oddelkov. Vsi cilji so bili doseženi. Nasprotnik je dajal trdovraten odpor in odgovarjal s protinapadi. Ko so svojo nalogo dovršili, so se naši oddelki vrnili na svoje izhodne točke. Na nekaj bombniških napadov, s katerimi pa nasprotnik ni povzročil nobene škode, je osno letalstvo odgovorilo z močnimi napadi na nasprotnikovo zaledje in postojanke. Letalska obramba je zbila eno sovjetsko letalo.

Težave Perzije zaradi pomanjkanja hrane

Ankara, 17. decembra. s. Perzijski ministrski predsednik je imel po radiu govor o težkem gospodarskem in prehranbenem položaju države. To priznanje je toliko bolj vplivalo na perzijsko ljudstvo, v kolikor predsednik vlade, katerega so postavili Angleži, ni mogel prikriti resnega položaja, ki je posledica britanske zasedbe. Rekel je med drugim: »Ne morem vam prikrivati, da je trenutni položaj naše domovine z gospodarskega, posebej pa prehranbenega stališča preč in da utegne biti položaj v bližnji prihodnosti na splošno še težji. Vi vsi poznate osnovni vzrok za takšno stanje. Ze več kot leto dni se ne da reči, da bi bil naš gospodarski položaj sijajen, toda zagotavljam vas, da bi naše zaloge in naša kmetijska pridelava lahko zadostovali za pokritje potreb našega prebivalstva. Ker pa mora naša država — hočeš nočeš — vzdrževati tudi veliko čredo gostov, za katerih prehrano se moramo sami odrekati marsikateremu živilu, je jasno, da to stanje ni moglo povzročiti nič boljšega, kakor pa je trenutni položaj.

Vesti 17. decembra

Boljševiki so odprli v raznih mestih Indije svoje urade, da bi tem bolj pojačali boljševiško propagando. Vsi uradi so podrejeni osrednji pisarni v Madrasu.

V Turčiji je posebna komisija sestavila nove davčne sezname za imenih vseh davkoplačevalcev, ki bodo morali plačati v državne blagajne po zakonu določene davke v prvih 14 dneh po objavi seznamov. Kdor v tem roku ne bi plačal, bo moral plačati še enkrat tolikšne davke v naslednjih 14 dneh, in če tudi tega ne bo storil, bo moral vstopiti v delovne čete in bo pol njegovega zaslužka odtegnjenega za plačilo davkov.

Španska vlada je odobrila med drugim tudi zakon o začasnem pravilniku kortsos, potrdila špansko-argentinsko trgovsko pogodbo, odobrila ukaz vojnega ministra, s katerim je povišan poveljnik »Sinje divizije« Munoz Grandoj v generalnega poročnika, pooblastilo vojnega ministra, da lahko odredi mobilizacijo civilne industrije po potrebi, potrdila ukaz pravosodnega ministra, ki priznava pogojno svobodo 5823 obojenem in končno dala pristank na zakon ministra financ za povzdigo španske trgovske mornarice.

Tuško parlamentarne politične za bajram in novo leto so se pričele in bodo trajale do konca prvega tedna v januarju. Okrog 10. januarja bo zbornica razpuščena in bodo razpisane nove volitve.

Zaradi hudih nalivov po vsej Portugalski je reka Tajo hudo narasla in na več krajih prestopila bregove. Preplavila je obsežna področja in pretirala več prometnih zvez.

shingtonske vlade v Saudsko Arabijo. Skupaj z diplomatskimi predstavniki so Amerikanci poslali tjakaj tudi številne kmetijske, industrijske, trgovske, raziskovalne in geološke komisije, ki bodo raziskavale površje in osrje te zemlje. Razen tega so Amerikanci ustanovili konzularno predstavništvo v Jemenu, angleškega svetovalca v Egiptu pa je nadomestil neki ameriški svetovalec. Tudi na otokih Bakarein in Roweit so se vsidrali Amerikanci in brez oddiha delajo na tem, da bi utrdili svojo gospodarsko nadmoč in svojo trgovino na škodo Angležev. Končno prihajata na vrsto tudi Bagdad in Palestina. Velika Britanija se le strahopetno upira. Pod izgovorom, da bo zaščitil koristi bogataških demokracij, pa Roosevelt kar naprej izvaja svoje imperialistične načrte, za katere pa plačuje ceno Velika Britanija.

de. Nato je povzel besedo Churchill, ki je izjavil, da je Cripps njegov predstavnik v »odboru za vojno proti podmornicam« in da on sam ni nič manj odgovoren za trenutno stanje stvari, enako pa so odgovorni tudi vsi člani tega odbora. Med sejo je državni tajnik za dominiome Atlee izjavil, da trenutno ni mogoče v celoti izvesti predloga za ustanovitev »vrhovnega medzvezniškega vojnega sveta«.

Poziv na angleške kmetovalce, naj povečajo množino pridelkov, da bi s tem prihranili na ladijski tonaži, je naslovil britanski kmetijski minister Hudson. Po drugi strani pa kmetovalci odgovarjajo, da bodo težko kos tej novi nalogi, ker jim primanjkuje kmetijskih strojev za obdelavo.

Boj proti podmornicam — še vedno najtežje vprašanje

Churchill se je v angleški poslanski zbornici spet samo izmikal

Berlin, 17. decembra. s. Razprava, ki je bila predvčerajšnjim v angleški poslanski zbornici, daje nemškemu tisku priliko znova poudariti, da je temeljito vprašanje, ki dela sovražniku največje skrbi, še vedno vprašanje podmorniškega vojevanja, ki ogroža britanske pošiljke po morju. Očitno so zadnje visoke številke o potopitvah, številke, ki so jih navedla nemška uradna poročila, globlje učinkovale na angleško javnost, kakor pa so Angleži to hoteli priznati. O zaskrbljenosti političnih krogov in javnosti Churchill in angleška admiraliteta še vedno trdovratno molčita in nočeta sporočiti resničnega števila potopljenih ladij. Zadnje izjave angleškega ministrskega predsednika so imele namen pomiriti javnost in odstraniti splošno zaskrbljenost. Spričo tega so na predvčerajšnji seji angleške poslanske zbornice poslanci kar obsuli z raznimi vprašanji in kritikami. Številni poslanci so bili zelo razburjeni in so Churchilla tako rekoč postavili ob zid.

»Ali je res, da v nasprotju z uradnimi trditvami število potopljenih ladij spet stalno narašča?« ga je vprašal nek poslanec. »Kaj je zdaj s tisto silno učinkovito obrambo, o kateri stalno govori angleška admiraliteta?« Angleški ministrski predsednik, ki je bil silno slabe volje, ni znal odgovoriti na ta vprašanja in se je omejil le na zmešan pojasnjevanje, kako poteka uspešen in kako dobro organiziran je boj proti podmornicam. To je govoril kot član

nekega odbora, ki mu sam predseduje in o katerem je vedel povedati, kako učinkovito je njegovo delovanje. To svojo trditev je podprl z visoko pohvalo generala Smutsa, ki je govoril o velikih »uspehih«, ki so bili doseženi v vojni proti podmornicam.

Predsednik angleške vlade — ugotavljajo v Berlinu — se je skrbno izogibal, da bi dal kakšne optimistične izjave in si ni upal dvomiti v verodostojnost nemških uradnih poročil.

Ko je bila razprava v zbornici končana, so poslanci vedeli prav toliko kot prej. Angleška javnost lahko torej še naprej gleda z največjo zaskrbljenostjo na to vprašanje. Vsekakor pa drži, — tako zaključujejo na berlinskih pristojnih mestih — da sta razburjenost in nemir, ki ga je zmagovita vojna nemških podmornic povzročila med angleškimi poslanci in v angleški javnosti, pripravili znova Churchillu četrte ure slabe volje v poslanski zbornici in sta ga prisilili, da se je dotaknil, čeprav samo z brezpomembnimi frazami, takšnega vprašanja, da bi raje plačal mnogo, samo da mu ne bi bilo o njem treba govoriti.

Na zborovanju v Heronu so poljedelski strokovnjaki sklenili, da bo področje Nikolajeva v Ukrajini v prihodnjem letu pridelovalo tobak na 10.000 ha površine, zlasti na severnem delu, ki je že sedaj prideloval tobak kakorosti »Mahorka«.

Odbirajmo rastline na svojih posestvih

Inž. Mikuž Franc razpravlja pod gornjim naslovom v »Oraču« o odbiru semen, kar bo mnogim v poduk in korist.

Vzgojati dobro semensko blago je delo semenogojekih postaj, ki imajo veliko nalogo, da vzgoje na znanstveni podlagi za razne podnebne in zemeljske razmere najboljše vrste naših gospodarskih rastlin. Vzgojati rastline do popolnih lastnosti s križanjem itd. zahteva daljših izkušenj, poznavanja botanične vede in dednih zakonov. Pri vzgojanih ne morejo torej posestniki dosti pripomoči. Lahko pa pridenejši pridelujejo zboljšano seme po navodilih in postopkih, ki se lahko prilagodijo vsakdanjim kmečkim delom in razmeram na kmečkem posestvu.

Zato je važno, da se posevi ali nasadi med rastjo in žetvi ali ob kopu pregledajo in ocenijo njihova semenska vrednost. Glavno je, da kmetje predvsem spoznajo, da ne jemljejo vse križem kar koli je posejanega, da seme, temveč da odberejo za setev le najboljše med dobrim iz posevov ali nasadov. Slabi in manjvredni pridelki se morajo izločiti in uporabiti le za prehrano ali živinsko krmo.

Kako pa naj bi se izvajala ta kmečka odbira ali selekcija pridelkov za seme po našem podeželju? Imamo dva praktična načina, katerih se poslužujemo pri pridobivanju zboljšane semena.

Prvi način

V prvem primeru se odbere veliko na polju rastočih rastlin in se izločijo tiste, ki ne ustrezajo našim gospodarskim ciljem. S to odbiro izločimo predvsem slabe, boleznimi podvržene, slabotne rastline in take, ki se preveč razlikujejo od posejanega tipa v posevu.

Prevladovati mora na splošno en tip ali ena sama značilna oblika žita.

Če je bila na primer posejana rumena pšenica osinka z gosto zbitim klasom, moramo v času rasti odstraniti iz poseva vse pšenične rastline gole, vse pšenične rastline z redkim klasom, vse pšenične rastline drugih barv, skratka vse, kar ne ustreza obliki lahko rečemo, da s to odbiro čistimo vrste tujih primesi, ki so se vrinile v ta posev, bodisi z naravnimi spremembami ali po mehaničnem potu (v mlaticih, kašči itd.).

Na podoben način čistimo ali izločujemo slabe rastline tudi pri ovsu, ječmenu in pri vseh ostalih gospodarskih rastlinah, ki gredo v skupino samooplojevalcev. Pri posevih teh rastlin je glavno, da ločimo slabo od dobrega pred žetvijo, ker pozneje nimamo zanesljivega vidika za razločevanje rastlin tujega pokolenja. Po izločitvi teh nezadovoljivih oblik pa pozanjemo ostali dozoreli posev, ga omlatimo in očistimo ter to seme uporabimo kot delo-izboljšano semensko blago za setev.

Drugi način

Pri drugem načinu odbire rastlin z dobrimi lastnostmi gremo za tem, da odberemo množino enotnih in res dobrih, zdravih rastlin ali pa rastlinskih delov (klasov, storžev, strokov itd.). Ta odbira je nekoliko težja in zamudnejša, daje pa nasprotno boljše jamstvo za večji uspeh, kakor prvi način odbire. Po tem načinu se lahko lotimo najbolj pisanih mešanic žitnih posevov, da rešimo v resnici dobre rastline za prvovrstni semenski pridelek.

Žito in koruza

Pri pregledu na njivi moramo upoštevati na primer pri pšenici sledeče lastnosti:

1. da so vse nabrane rastline ene in iste značilne oblike, da ni n. pr. pšenica golica pomešana s pšenico osinko ali pa pšenica z gosto zbitim klasom s pšenico, ki ima redko nastavljene klasiče;
2. da so dobro obrasčene (imajo naj tri ali več bičk);
3. da imajo trdo, nepoleglo slamo;
4. da imajo dobro, enakomerno razvit klas in ta mnogo triznatih klasičev;

5. da je na klasu kolikor mogoče malo gluhih, nerodnih klasičev;

6. da so odbrane rastline v resnici popolnoma zdrave in da posev, s katerega odbiramo pšenične rastline, ni okužen po prašni sneti.

Po podobnih ugotovitvah odbiramo v glavnem tudi vse ostale žitarice, kakor rž, oves, ječmen itd. Pri koruzi potrgamo jeseni le dobro dozorele storže, ki so na koruznem stebelju nizko nasajeni, in od teh določimo le one za seme, ki imajo n. pr. pri naši domači koruzi manj od 14 in ne več od 18 vrst. Na storžu odstranimo najprej zrnje za dva prsta na obeh koncih, ker le zrnje iz sredine storža je porabno za seme.

Po navedenih šestih točkah nabrane rastline spravimo v žitnico ali skedenj, jih omlatimo očistimo in spravimo za setev. S parcele, k je prvo leto gotovo majhna, kamor posejemo to seme, moramo izločiti vse rastline, ki se že po zunanosti razlikujejo od splošno prevladujočega tipa. Ko žito dozori, pridelek zrnja temeljito očistimo in posejemo že na večjo parcelo kot zboljšano semensko blago. Tako ponavljamo dve do tri leta na vedno večjih parcelah, nakar dobimo že toliko semena, kolikor ga potrebujemo v gospodarstvu za setev te ali one vrste naših žitaric.

Krompir

Za naše male kmečke razmere je nadalje največje važnosti selekcija semenskega krompirja, ki gre za tem, da se jemljejo za seme le gomolji izpod zdravih, krepkih rastlin. Ta odbira se nanaša:

1. na opazovanje in odbiro krompirjevih rastlin na njivi ob času rasti;
2. na odbiro krompirja pri izkopavanju krompirja. Pri tem odbiranju je važno, da vzamemo za seme le gomolje izpod onih grmov, kateri imajo dosti srednjedebelih, izenačenih in čim manj drobnih gomoljev;
3. na odbiro krompirja v kleti pred saditvijo; odberemo za seme le 60 do 80 gramov težke gomolje z enakim številom očesc.

Korenje

Končno pa je prav velikega gospodarskega pomena tudi selekcija korenjevega semena. Kranjsko korenje je nekaj zelo slovelo kakor naš beli krompir oneida. Zadnji čas pa je začelo zgubljati na svoji vrednosti, ker ne pridelujemo več enotnega in zanesljivega blaga. Pravo kranjsko korenje najdemo le še v oddaljenih vaseh Dolenjske, kjer se še ni skrižalo z uvoženimi sortami iz inozemstva. Za obnovu te sorte je potrebno, da si preskrbimo pridelovalci korenjevega semena semenice pri posestnikih, ki sejejo še staro domačo sorto. Kakor pri ostalih gospodarskih rastlinah, tako je tudi pri korenju potrebno, da se odberejo semenice že na njivi. Pri tem odbiranju glejmo, da dobimo za semenice:

1. korenje, ki je srednje debelo in srednje dolgo, tako da znaša dolžina korena 4kratno širino;
2. korenje, ki ima pravilno stožčasto obliko;
3. korenje, ki je svetlorumene barve z gladko in ne razpokano površino;
4. korenje, ki je popolnoma zdravo in nepoškodovano.

Korenje, ki eo ga napadle bolezni, objedle živali ali je ranjeno z motiko, ni za semenice.

Po teh vidikih odbrane semenice dobro osušimo in jih spravimo čez zimo v klet ali v jame podpisane. Pred saditvijo spomladaj jih ponovno odberemo. Pri tej končni odbiri vzamemo le one korenje za sajenje, ki je trpežno, to se pravi, da je dobro prezimilo, in ki je po velikosti, obliki in barvi izenačeno. Pri tem prebiranju opade razmeroma malo semenice, če smo bili jeseni pri odbiri na njivi dovolj strogi in previdni. Na ta način odbrano in pripravljeno korenje posadimo po možnosti že v mesecu marcu na dobro pripravljeno semenišče. Previdni moramo biti pri žetvi, ker zori

korenje neenakomerno in bi s prepozno rezanjem zrelih kobil lahko izgubili mnogo semena. Zato je potrebno ob dozorevanju semenišča večkrat pregledati in zrele kobile sproti porezati. Na ta način pridelano seme je gotovo za 20 do 30 odstotkov boljše kakor seme semenice, ki so bile vzete kar v kleti brez vsake smotrne odbire.

Fizol

Da dobimo prvovrstno seme, se pri fizolu poslužujemo kmečke selekcije, ki gre pri nizkem fizolu za luštenje predvsem za tem, da zaznamujemo ob času rasti v fizolovih nasadih najboljše, zdrave in rodne rastline, od katerih potem vzamemo zrnje za seme. Treba je paziti:

1. da so vse odbrane rastline ene in iste oblike, da spadajo k eni in isti sorti, da ni n. pr. prepečljik, ki cvete belo in ima rdeče pisano in ravno stročje, pomešan z mandalonom, ki ima vijoličaste cvete in zeleno, ozko in dolgo stročje;
2. da imajo rastline, ki jih odberemo, najmanj 8 do 15 strokov. Zrnje v strokih pa mora biti po velikosti in teži izenačeno. Stroki, v katerih niso vse jamice izpolnjene z zrnjem, so manj vredni;
3. da so rastline istočasno cvetele in dozorevale;
4. da stročje na odbranih rastlinah dobro zapira zrnje in da je luščina čim tanjša;
5. da so odbrane rastline v resnici odporne proti vsem boleznim, zlasti proti pegavosti;
6. da odbrane rastline niso delale vitic;
7. da so odbrane rastline ranjeje dozorevale in imele nekoliko više nastavljeno stročje.

Ta odbira se praktično izvaja takole: Na njivi zaznamujemo med rastjo vse tiste rastline s pakci, kamoli pa na nanje privežemo rafijo, pri katerih se lahko ugotovijo zgoraj omenjene lastnosti ter spadajo po presoji njihovih zunanjih svojstev (po obliki, barvi listov, stebel in strokov, po barvi cvetnih listov itd.) v eno in isto sorto. Ko zaznamovane rastline dozorejo, jih poberejo in osušimo ter stroke z vsake rastline posebej zluščimo. Pri luščenju naj se po možnosti ugotovi število zrn na posrednih rastlin. Za seme pa je vzeti samo zrnje tistih rastlin, ki so imele največ zrnja; mora pa biti po obliki, velikosti in barvi čim bolj izenačeno.

S štajerskega

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: v visoki starosti 84 let zasebnica Luiza pl. Peballova, 76-letni sodarski mojster Jožef Ivančič in 69-letna hišna posestnica Marija Gornikova.

Mariborski stoletnik. V ponedeljek je praznoval najstarejši Mariborčan svoj 98. rojstni dan. To je čevljarji mojster Hans Egger. Doma je iz Murave na Gornjem Štajerskem, kjer je v svetovni vojni služil precej Slovencev. Hans Egger se je svojaš boril v Bosni. V srečnem zakonu se mu je rodilo 10 otrok, vendar mu je žena že pred leti umrla. V Mariboru prebiva starček že 72 let ter preživlja jesen življenja v Domu za starčke.

O dečvi je v četrtki predaval v mariborskem kinu soprega graškega profesorja Dollingerja. Predavanje so spremljale številne barvane slike. Štajerska narodna noša sega nazaj do leta 1000. Z majhnimi spremembami se je od generacije do generacije ohranila do danes. Predavateljica je zaključila z besedami, naj bo dečva ponos vsake štajerske žene in vsakega dekleta.

Igra narave. Mariborski dnevnik poroča, da je v Svečini pri Mariboru v gozdu našel Matija Berlić tri četrt kilograma težkega jurčka.

Obrtniška razstava v Mariboru. Preteklo soboto je bila odprta obrtniška razstava tudi za oba mariborska okrožja. K otvoritvi je prišlo mnogo obrtnikov, obrtniških pomočnikov in javencev in celotno vodstvo štajerskega Heimatsbunda z okolišnim vodjo Steindlom na čelu. Dalje so bili navzoči zastopniki državne uprave in vojske, župan Knaus in predstavniki okolišnih starejšinstev. O pomenu obrtniških tekmovanj je govoril vodja delovno-političnega urada Oskar Haekl. V nedeljo je bil obrtniški sestanek v dvorani Heimatsbunda, kjer je bil tudi razglašen uspeh tekmovanja. Bilanca obrtniških tekmovanj na Spodnjem Štajerskem, ki so bila v Trbovljah, Brežicah, Celju, Ptuj in v Mariboru, izkazujejo 46 zveznih zmagovalcev in 183 okolišnih zmagovalcev.

Poroka. V Mariboru sta se poročila Peter Giger in Lota Kagerjeva.

Za varovanje pred nesrečami v vsakdanjem življenju predvajajo v mariborskem kinu na Stoletnem trgu vsako popoldne poučne filme. Vstop je vsakomur svoboden. Posebne predstave so prirejene za šolsko mladino. — Nadalje je bil v soboto v Mariboru prirejen film »Rokopis in značaj«. Ob filmu je predaval sodni strokovnjak Rantisch Sigfried.

Za mrtve bodo oglašeni. Stefan Bučar iz Zagorja je menda oktobra 1914, umrl v Galiciji za kolero. Jakob Brate, prav tako iz Zagorja, je pogrešan od srede decembra 1914, ko je bil ob prehodu čez reko Nestro pri Grodecku utonil ali padel. Karel Lukovnjak iz Negove pri Ljutomeru je pa bil baje 16. maja 1915 pri Delatini v Galiciji zadet od ročne granate. Uveden je postopek, da bodo ti pogrešanci oglašeni za mrtve.

Metlika zavzeta, Ljubljana tik pred padcem...

Tako pojejo lističi, ki jih trosijo v večernih urah komunisti po samotnih ulicah. »Partizani povsod zmagojejo, zavzeli so Metliko, obkolili Kamnik in Slovenjgradec, Hrvatje jim gredo na pomoč. Ljubljana je tik pred padcem itd. itd.« Neumnost ljudi, ki naj bi verjeli naivni komunistični popagandi, mora biti res ogromna. S takimi obupnimi klicii skušajo komunisti reševati svojo potonjeno akcijo. Število neumnežev je res neskončno, kot pravi pregovor, vendar ima vsaka neumnost tudi svoje meje.

S tako propagando si komunisti jemljejo še tisto malo pristaje, ki so jih imeli. Res mora biti že izredno naiven tisti, kdor ji verjame.

Naknadna nabava jaje

Vsi oni, ki so zamudili rok za nabavo jaje, imajo možnost, da jih dvignejo v dneh 21., 22. in 23. t. m. in sicer:

za začetnico A — M pri F. Niklsbacher, Prazakova ulica;
za začetnico N — Ž pri F. Pogačnik, Bleiweisova c. 55.
Opozorjamo, da se na zamudnike ne bo več oziralo.

Skiopitična predavanja za srednje šole!

V zvezi s pripravami za obhajanje pobožnosti 5 prvih sobot v čast Srcu Brezmadežne bodo skiopitična predavanja o znamenitih dogodkih v Fatimi na Portugalskem za srednjošolsko mladino in sicer:

v soboto, 19. t. m., ob pol 11 dopoldne za urušinsko gimnazijo, učiteljske, meščanske šole in klasično gimnazijo;

v soboto, 19. t. m., ob pol 4 popoldne za škofijsko gimnazijo, državno učiteljsko in žensko gimnazijo;

v ponedeljek, 21. t. m., ob pol 11 dopoldne za gimnazijo, ki imajo pouk za Bežigradom in na Poljanski gimnaziji;

v ponedeljek, 21. t. m., ob pol 4 popoldne za šole na Poljanski gimnaziji in Bežigradski gimnaziji.

Skiopitična predavanja bodo vselej v Frančiškanski dvorani in vedno za tiste učence, ki so tisti čas prosti.

Dva uspela koncerta. V Mariboru je uspešno nastopil znani nemški komorni pevec Herbert Alsen, ki ga je spremljal na klavirju profesor Frisch. V Celju pa se je obnesel simfonični koncert, ki ga je orkester celjskih amaterjev, broječ 40 moči, posvetil Beethovnu. O obeh koncertih poročajo kritiki v superlativih.

„Maščevanje suete reke“

Pravkar je izšla osma knjiga

„Slovenčeve knjižnice“

delo svetovnoznane finske pisateljice

AINO KALLAS

Življenje in mšljenje prebivalcev Estonske je opisano močno, živahno, tako, da knjiga priktene bralca nase dokler je ne prebere do konca. — Knjigo dobite v vseh knjigarnah in trafikah.

Naročite se na „Slovenčeve knjižnice“ le do Novega leta imate še čas!

Opozorjamo, da bo po Novem letu med drugimi knjigami izšlo najboljšo Haggard-ovo delo

Roža sveta

kmalu na to pesem planin, zosmeniti

PILATUS

pisatelja Federerja.

Povejte o tem tudi Vašim prijateljem in znancem!

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

Podoba je bila, da se Vance poigrava s šahovskimi figurami

»Se čisto natančno spomnite, kaj je rekel gospod Drucker?« je dejal, ne da bi ga pogledal.

»Več ko toliko se nisem zanimal za stvar,« je odvrnil profesor, njegov glas pa je že razodeval, da se dolgočasi. »Če se ne motim, je Drucker dejal Pardeej, da bi lahko zmagal, če bi bil vse od začetka igral bolj zamotano. Ker da pa tega ni storil takoj v začetku, mu je siloviti Rubinstein preprečil vse možnosti na uspeh.

»Pa se je Pardee razburil zaradi te pripombe?«

»Zelo. Enkrat sem moral celo jaz poseči vmes in sicer na ta način, da sem pogovor spjel drugam.« Nismo se potem več zadrževali tam. Markham se je opravičil profesorju, da smo ga nadlegovali, on pa je očividno že z nekoliko manjšo vpludnostjo vzel ta opravičevanja na znanje. Ko smo bili spet spodaj v salonu, Markham ni skrival svojega neodobravanja Vancejevih razpravljanj, ki jih je smatral za nepotrebna in brez vsakega haska.

»Saj vendar veš, da nisem klepe-

tulja,« je odgovoril Vance in se nasmešnil. »Toda, za božjo voljo, Markham, če sem danes govoril nekoliko več kakor po navadi, sem moral pač imeti razlog za to. Včasih človek med klepetanjem dosti več izve, kakor bi mislil.«

»No, pa kaj si zvedel?« je vprašal Markham, očividno vesele zbran. Ljubezniva Vancejeva posmehljivost mu je šla očitno na živce.

»Kaj sem zvedel?« Vance se je znova zasmeljal, se sklonil k Markhamu in mu pošepetal: »Zvedel sem, dragi moj kritik, da od tistega šaha, ki je v profesorjevi knjižnici, manjka črna tekač in da je šahovska figura, ki jo je včeraj ponoči nekdo pustil v Druckerjevi hiši, vprav tisti pogrešani tekač.«

VI. POGLAVJE

Pogovor s Pardeejem.

Torek, 12. aprila ob 12.30. To odkritje je bilo silno presenečenje za Markhama. Začel je hoditi sem in tja po sobi, roke pa je držal na hrbtu, kakor je bila to njegova navada vselej, kadar je bil vznemirjen. Kar pa zadeva Heatha, je treba pove-

dati, da je sicer pripisoval nekoliko manj pomembnosti Vancejevim besedam, vendar pa se je iz tega, da je trikrat tako močno potegnil svojo cigaro, videlo zelo dobro, da njegovi možgani precej delajo.

Se preden sta utegnila kaj pripomniti, so se že odprla zadnja vrata veže, in »lišali smo tihe korake, ki so se bližali salonu. Bella Dillardova, ki se je bila pravkar vrnila z obiska pri Druckerjevih, se je pojavila na pragu. Bila je videti zelo nemirna. Ostro je pogledala Markhama in vprašala:

»Kaj ste rekli Adolfu? Nekaj premissljuje, kar ga zelo vznemirja. Že celo uro ne dela drugega kot samo ogleduje vrata in ključavnice, kakor bi se bal tatov. Tudi kuharica Greta se zdi zelo vznemirjena, ker ji je Drucker svetoval, naj se dobro zapre s ključem v svojo sobico.

»Ah! je vzdihnil Vance. «Tudi kuharico je posvaril? Zanimivo.«

Dekle ga je pogledalo.

»Zaman sem ga povpraševala po vzrokih njegove vznemirjenosti. Vse drži v največji tajnosti. Najbolj čudno pri vsem tem pa je, da se brani iti k svoji materi... Kaj naj vse to pomeni, gospod Vance? Imam vtis, da preti nekaj strašnega...«

»Ne vem, gospodična, kaj bi vam odgovoril... Vance je bil očividno ves zaskrbljen. Vsaka razlaga tega bi se utegnila zdeti bedasta... Morda bo mo nocoj kaj več zvedeli. Če se ne motim... Za trenutek je umolknil, nato pa nadaljeval: »Počakati moramo in biti na straži. Vsekakor pa ni za-

vas nobenega razloga, da bi se vznemirjali...« Nasmehnil se je, kakor bi hotel s tem vltiti poguma, ter zasuka pogovor drugam: »Kako pa se kaj gospa Druckerjeva počuti?«

»Dosti boljše, vsaj na videz. Vendar pa je še vedno v skrbeh za svojega sina. Ves čas, ko sem bila pri njej, me je samo spraševala, če sem zadnje čase v njegovem vedenju opazila kaj nenavadnega...«

»Spričo sedanjih okoliščin to ni nič čudnega. Toda, povejte mi rajši tole, gospodična: Kakor se mi zdi, ste snoči, preden ste odšli v gledališče, bili pol ure v knjižnici. Ali morda veste, kje je bila med tem časom vaša torbica?«

Dekle se je streslo. Po kratkem premisleku pa je odgovorilo:

»Spominjam se, da sem jo tedaj, ko sem šla v knjižnico, pustila na mizi v veži blizu vrata.«

»Pol ure je bila torej tam na mizi, ne da bi kdo pazil nanjo. Kaj pa danes jutraj?«

»Davi sem šla na sprehod in sem torbico vzela s seboj. Ko sem se vrnila, sem jo za kakšno uro obesila na obešalnik ter sem jo spet vzela, ko sem šla k lady Mae. Bilo je to vprav takrat, ko sem opazila, da je tisti mali samokres spet na svojem mestu. Zaradi tega sem obisk odložila. Pustila sem tedaj torbico na mizi v dvorani za sestanke, dokler niste prišli vi in gospod Markham. Od takrat pa sem imela torbico vedno pri sebi.«

Vance se ji je zahvalil s skrivnostnim glasom.

»No, in zdaj, ko je zgodba o torbici končana,« je pripomnil, »jo popolnoma pozabimo. Dovolite mi rajši še zadnjo pripombo: Ker ste bili snoči na večerji v hotelu »Plaza«, ste se gotovo vrnili zelo pozno domov!«

»Kadar grem s Sigurdom, se nikdar ne zadržujem zunaj preveč dolgo. On ni ponočnjak. Snoči pa sem hotela ostati v »Plaza« do pozne ure. Toda on je bil videti tako nekam potrt, da si ga nisem upala dalje zadrževati tam. Ob pol enajstih sva bila že doma...«

»Neizmerena hvala, gospodična... Vance se je ljubko nasmešnil in vstal.

»Zdaj pride na vrsto Pardee! Vam je znano, ali je doma?«

»Gotovo ga boste našli doma. Malo prej je odšel od tod.«

Ze smo bili pri vratih, da odidemo iz salona, ko se je Vance nenadno ustavil.

»Samo še trenutek, gospodična. Kakor ste povedali, ste se vrnili snoči domov ob pol enajstih, ne? A ne vidim, da bi imeli kakšno uro.«

»Sigurd mi je povedal, koliko je bila tedaj ura! Priznam, da se mi je od svojega kavalirja zamalo zdelo, da me je pripeljal tako hitro domov. Hotela sem ga malo špijkviti ter mu izraziti svoje nezadovoljstvo in vprav zato sem ga precej na glas vprašala, koliko je ura.«

Bili smo v veži že skoraj pri izhodu, ko so se nenadno odprla vrata in vstopil je Arneson. Posmehljivo nas je pogledal, ko je med nami opazil Bello Dillardovo.

Pastirček

47.

Pastirčka je prevzela sladka utrujenost. Na belem oblaku je pastirska slika izginila, rdeča zarja je zakrila zlat oltar, iz tal pa je zrasel zelen bršljan. Med njim se je prikazal velik križ z njegovim Prijateljem. Skozi veje je vztrepetal planinski vetrič, bršljanove veje so se v njem zazibale, lističi pa so se obrnili proti Križanemu. Pastirček je od lepote kar medlel...

48.

K njemu je pokleknil še planinski župnik in oba sta se sklonila v molitvi k Njemu. Njegove roke in noge pa so zapustile žeblje in križev les; zelen bršljan je izginil, v belem oblaku so se pod križ položile marmornate stopnice in po njih je stopal njun Prijatelj v dolgem modrikastem oblečilu. V roki je nesel zlat kelih.

Državni predsednik z vlado na božji poti

Ali se je zgodilo to v kaki srednjeveški državi, ali morda kje v Južni Ameriki? Ne, ni se dogodil ta čudež v mračnjaskem srednjem veku, niti ne kje onstran civiliziranega sveta, ampak v našem času in v Evropi, 12. maja 1929 na Portugalskem.

Na Portugalskem, v deželi, kjer se je 26. maja 1911, šest mesecev po revoluciji, ki je poginila kralja in preuredila državo v republiko, v plenarni seji portugalskih lramasonov priporočil zastopnika francoskih lož, obravnaval načrt zakona o ločitvi cerkve od države in je nekdo zborovalcev zatrjeval: »S tem zakonom bo v dveh rodovih katolištvo povsem izrinjeno ne samo iz javnega življenja, ampak izkoreninjeno iz Portugalske.«

Toda niti en rod ni prešel; komaj 18 let po tem dogodku je predsednik portugalske republike general Oskar Carmona, vsa vlada s predsednikom ministrskega sveta na čelu, vse najvišje vladno uradništvo skupno poromalo na znano portugalsko božjo pot Naše ljube Gospe Fatimske.

To romanje ni bilo morda samovoljno dejanje enega samega človeka, predsednika republike ali predsednika vlade, ki sta oba odlična katoličana, ampak spontan izraz verskega preroda, ki ga je doživela Portugalska v tem kratkem razdobju osemnajstih let. Vsa preganjanja, vse krivice, vsa zapostavljanja, vse uničevanje, ki ga je rodil zloglasni zakon o ločitvi cerkve od države in vsa portugalska zakonodaja, uprava in sodstvo tistega časa, ni uničilo katolištva na Portugalskem. Nasprotno, zaživel je v novim ognjem, prevraslo zasebno življenje, zajelo vse javno udejstvovanje in upravo države, občin, sol, sodišč in vseh upravnih uradov.

Pa ni šla portugalska vlada morda na izlet v Fatimo? Ne, s pobožnostjo v srcu, z vneto prošnjo na ustnih, v spokorni skromnosti so poromali k Mariji, da si izprosi Njene pomoči za svoje težko in odgovorno delo, da poprosijo božjega blagoslova za portugalski narod, ki so ga poklicani voditi.

Odkod ta velika sprememba, odkod ta čudež? »Fatima! Fatima!« se glasi odgovor.

Trem skromnim pastircem iz Aljustrela pri Fatimi, 130 km severno od Lizbone, se je poleti 1917, v času prve svetovne vojne, šestkrat prikazala Marija, jih opominjala k molitvi rožnega venca, pokori in zadoščevanju, jim zagotovila ekornjšnji konec vojne, istočasno pa napovedala drugo, še strašnejšo svetovno vojno, ako se svet ne spreobrne in ne prizna Kristusa za svojega Gospoda in Kralja. In je še pristavila, da se bodo v napovedani vojni, ki je dejanski danes zadivljala in zajela ves svet, razširile hude zablode, ki bodo

užgale preganjanje cerkve in mučenje dobrih vernikov, več narodov pa bo skoro uničenih.

Sporočilo iz Fatime je preobrazilo Portugaloko, ki je zaživela novo življenje ne le v verskem in npravnem oziru, ampak se je dvignila tudi gospodarsko in doživela velik mir v notranjosti države in v svojih odnosih do drugih držav.

Poslušajmo klic iz Fatime tudi Slovenci! Odzovimo se pozivu svojega nadpastirja, oklenimo se zadostilne pobožnosti prvih sobot, ki je sposobna, da nas pomiri na znotraj ter nas duhovno in npravno prerodi.

Ljubljanski akvareli Bruna Vavpotiča

Med mlajšimi ljubljanskimi umetniki slikarji je ak slikar Bruno Vavpotič svojevrstna izjema: je namreč skoraj edini, ki slika v akvarelu, to je z vodnimi barvami in tudi edini, ki slika tipične urbanistične motive v mestu Ljubljani samem. Bruno Vavpotič je torej slikar, ki ne potrebuje za svoj navdih proste narave, temveč je umetnik, ki je vzljubil mestno zidovje in je v njem prav tako odkril lepoto, kakor jo najde kak drug umetnik izven mestnega zidovja, bodisi v gozdu, travniku, na vrtu ali v kmečki vasi. Je torej pristen Ljubljaneec, iz katerega del veje topla, prišrna ljubezen, tako do monumentalnih skupin, kakor do idil našega mesta. Prav v tem je svojstven pomen tega umetnika, ki je dosegel in še dosega lepa priznanja.

Tehnika njegovih akvarelov je dognana do skrajnosti. Vedno je zvest perspektivi, pa tudi tonu atmosfere.

Akvarelistu je mnogo težje podati pravi ton nastrojenja kakor pa slikarju olj ali portetov, vendar se to Vavpotiču mojstrsko po-

Št. Vid pri Stični

Zastopnik časopisov »Slovenca«, »Slov. doma« in »Domoljuba« za našo faro je Kristar Alojzij, posestnik in zidar, Glagovica 16, p. d. Birt. Glede naročnine, oglasov itd. se obračajte nanj. V prihodnjih dneh vas bo tudi obiskal na domu, da boste lahko obnovili naročnino. Število naših časopisov ne sme pasti, ampak še zrasti, saj je cena listom majhna z ozirom na druge cene. Pri našem zastopniku lahko naročite tudi »Slovenčevu knjižnico« in druge naše liste. Ob nedeljah in praznikih bo pobiral naročnino pri »Avcus«. — Zrelost in vrednost naroda se presoja po branju. Naročajmo in podpirajmo krščanski tisk!

Potres je zbudil Ljubljančane

Bilo je takole okoli 5.45. Nekateri pravijo, da nekaj minut poprej. Pač po urah, ki jih imajo Ljubljančani. Mnogi so se nahajali še v globokem spanju. Kar jih je nekaj dvignilo. Bil je močan potresni sunek, prihajajoč od vzhoda proti zapadu. Močno se je zemlja zazibala. Nekateri so občutili nekaj navpičen udar, drugi pa valovito gibanje. Mnoge je sunek vrgel iz postelje. Nekemu gospodu je padel kozarec vode z nočne omarice. Spet drugje v nekem stanovanju so kozarci zažvenkljali. Na štedilnikih so se prevrnili prazni lonci. Celoure so se ustavile.

sreči. Njegovi akvareli so zato vedno lepi in čisti, barve prosojne ter dihaajo pravo ozračje. Zdalj razstavlja Bruno Vavpotič 6 svojih najnovejših akvarelov v izložbi trvdke »Elite« v Prešernovi ulici. Razstavljeni so sodobni pogledi na sedanjo Ljubljano!

»Pogled od palače Dunav proti mestnemu središču okrog glavne pošte, »Zimski motiv na Cankarjevem nabrežju, »Vodnikov trg« (v smeri proti spomeniku in stolnici), »Pogled na nove Plečnikove trdnice«, (gledane s Sv. Petra nasipa), »Selenburgova ulica«, (gledana s Kongresnega trga), in pa »Jesenski motiv s fasado frančiškanske cerkve«.

Ta razstava Bruna Vavpotiča bo privabila ne samo ljubitelje slikarske umetnosti, zlasti akvarelov, temveč slehernega Ljubljančana, ki mu bo tokrat slikarjev čopič odkril prave lepote našega mesta.

Reven delavec, oče številne družine, je izgubil listino z osebno izkaznico, oblačilno izkaznico, važnimi osebnimi listinami in večjo vsoto denarja. Poštenega najditelja nujno naproša, naj mu jo proti nagradi vrne in odda v upravi našega lista, Kopitarjeva ulica 6.

Naročite
»Slovenčevu
knjižnico«
dokler je še čas

Znamenite
Gogoljeve **Ukrajinske povesti**

(»VII, kralj rimskih strahov in duhov«)

bodo izšle po Novem letu v tej zbirki.

V teh dneh bodo naročniki prejeli tri knjige skupaj.

Po Novem letu bo izšel tudi svetovnoznani planinski roman

PILATUS (spisal Federer)

A. DENNERY:

DVE SIROTI

38

Pred oči ji je priplaval nek drug neprijeten prizor. Videla je ubogo beračico na stopnicah cerkve Saint Sulpice, kako je stala v enegu in stegovala roko. Tudi ta deklica je bila slepa... in...

Strašna misel je prešinila njeno glavo. »Povejte mi, ali se je Luiza kot slepa že rodila?«

»Ne, gospa! Pred dvema letoma... Henrika je prenehala, kakor bi jo nekaj zbadlo. Zazdelo se ji je, da od daleč sliši sladki glas sestrice, ki je pela.

»Kaj pravite, pred dvema letoma?«
»Da, pred dvema letoma, ko je imela štirinajst let, Nekega dne...«

Deklica je ponovno prenehala in skočila k oknu. S ceste se je čul pojoč glas, ki je pel znano turobno pesem... Henrika je poznala to pesem, spoznala pa je tudi glas, ki je pel.

Obrnila se je k Diani, ki je bila silno presenečena, jo prijel za roko in jo povlekla proti vratom.

»Gospa! Ona je...!«

»Ona? Kdo?«

»Ona je, Luiza, ki poje... Pojdite, atopite, gospa!«

»Luiza, moja... moja...«

Obe ženski sta stopili proti vratom, toda v hipu sta se ustavili.

Vrata so se nepričakovano odprla.

XII.
Da bi razumeli dogodke, ki bodo sledili je treba povedati, kaj je storil grof de Linieres po svojem burnem razgovoru z nečakom.

Načelnik policije je dal poklicati Maresta.

»Gospod Marest, prebral sem vaše poročilo in ugotovil, da ste delno popravili napake svojih podrejenih, napake, ki bi se štele v zlo vam Rad bi vedel... ali se moj nečak sedajle nahaja pri tisti osebi...«

»Tako, gospod.«
»Dobro, sedaj me pa poslušajte! Vi boste šli v predsobo in tam ostali tako dolgo, da bo prišel vitez de Vaudrey. Potem boste stopili k njemu in mu rekli, naj počaka, da se jaz vrnem.«

»Kaj pa, če bi gospod vitez odklonil, da bi čakal?«
»Ne sme se upirati... sicer ga prisilite!«

Ko je to izgovoril, je načelnik pokazal Marestu, naj se postavi na svoje mesto.

Razume se, kaj je povedal Picardu, ko se je vrnil v družbi s svojim gospodarjem.

Ko je ostal sam v svoji delovni sobi, se je grof domislil nečakovih besed, ki so ga opominale na njegovo dolžnost. Divji bes ga je popadel.

Pozvonil je z zvonom in velel slugi, ki je vstopil, naj mu pokliče uradnika dnevne službe.

»Gospod,« je uradniku rekel načelnik, »bodite pripravljeni z dvema možema.«
Potem je ukazal, naj pripravijo njegovo kočijo, nato pa vzel svojo plašč in odvihral po stopnicah.

Na vratih je srečal uradnika, katerega je dal navodila, potem pa skočil v voz in zavil proti predmestju Saint Honore. Njegovi kočiji je sledilo vozilo s tremi agenti.

Ko je vozilo prispelo do vogala, se je na dani ukaz ustavilo, nakar je grof izstopil, za njim pa njegovi možje. Nekaj ljudi ga je prepoznalo in ga pozdravilo. V bližini je bila Frochardova z Luizo. Cim je starka zaslišala, da se bliža načelnik policije, je prišla pojoč deklico za roko in jo hitro popihala stran.

De Linieres je vstopil v hišo, kjer je stanovala Henrika, in se povzpel v nadstropje, ki mu ga je označil Marest.

Ko je prispel pred dekličina vrata, jih je odprl in kakor okamenjen obstal na pragu, ko je zagledal svojo ženo.

Ko je zagledala grofa, je Diana zakričala:

»Moj mož,« in se spustila na stol, toda deklica, ki je iz daljave slišala glas izgubljene sestre, je planila proti izhodu. Toda grof ji je zastavil pot.

»Niti koraka več, gospodična!«
»Pustite me... moram jo najti... če ne, bo proč...!«

Toda načelnikovi agentje so stopili naprej in revica je spoznala, da je pot zaprta.

* Tedaj pa jo je ob misli, da se utegne njena sestra ta čas oddaljiti, znabiti za zmerom, bolečina vzpodbodla. Vrgla se je pred grofom na kolena in ga prosila jokajoč, naj jo pusti, da bo poiskala svojo sestro.

Zdelo se je, da je Linieresu popadla strašna jeza, ko je zagledal svojo ženo v sobi tiste, ki jo je imel za ljubico svoje nečake. Vsi njegovi sumi so se sedaj nagrmadili: ona je vsega kriva!

Neizprosno spričo solza sirote, ki se je valjala pred njegovimi nogami, je deljal obrnjen k agentom:

»Povedite jo v Salpêtriêre!«

Henrika je skočila pokonci. V Salpêtriêre? Ona? Kaj pa je storila? Potem pa je misel na Luizo premagala strah in poprosila je grofa, naj jo izpusti, da bo dohitela svojo slepo sestro, potem pa bo prostovoljno sledila agentom v zapor. Uboga deklica je v svojem obupu vrgla pogled na Diano, ki je bila kakor okamenela, ko je slišala, da se je Luizin glas oddaljil. Grofica se je hotela pridružiti Henrikinim prošnjam, toda možev obraz jo je odvrgnil od te namere. Ko se že ni mogla več upirati očitemu Henrikinemu obupu, se je dvignila in hotela stopiti, toda grof jo je ustavil.

»Gospa, kaj delate v tej hiši?«

»Kasneje vam bom razložila... toda, za božjo voljo, pustite jo sedaj, da jo bo dobila...«

De Linieres jo je prijel za roko, zraven pa je s teenobnim glasom vprašal:

»Koga naj bi dohitela?«

Diana je že bila na tem, da bi izustila ime in izblebetala svojo skrivnost, toda dogodki današnjega popokneva so bili prehudi zanjo. Zvrnila se je nezavestna na stol.

Grof ji je mislil priskočiti na pomoč, toda ustavil se je in se obrnil k svojim podrejenim, ki so bili zmedeni zaradi teh dogodkov in ganjeni nad bolestjo, ki jo je razodeval Henrikin obraz, ter ukazal:

»Ubogajte!« in kljub kričanju so ubogo deklico odpeljali ven.

Ko je ostal sam s svojo ženo, je de Linieres pokleknil zraven stola.

»Kriva je, kriva!«

Ker pa ni imel nikogar, nad katerim bi stresal svojo jezo, in ker je bila grofica še vedno brez zavesti, je odšel na cesto. Našel je nosilnico svoje žene in naročil stražarju naj stopi gor, da bo pomagal gospej domov. Potem je poklical svojo kočijo in se odpeljal v palačo.

Diana se je prebudila, se ozrla okrog sebe in se domislila trenutka, ko se je onesvestila. Vpraševala se je, ali niso morda njena usta izblebetala kakšno obteževalno besedo.

Domislila se je uboge Henrike in Luize. Slišala je s ceste neko šepetanje in mrmranje. Bili so kramarji in trgovci, ki so razpravljali o dogodku. Noben glas ni branil nesrečnega dekleta.

Diana je odšla, dala poklicati nosilnico v hodnik, stopila vanjo in se vrnila domov.

Ljubljana

Koledar

Četrtek, 17. decembra: Lazar, škof; Vivina, devica; Olimpijada, vdova; Ignacij, škof in mučenec; Bega, devica in mučenica.

Obvestila

Lekarne: Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Bleiweisova c. 6, mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška c. 47.

Obrtnike, ki prodajajo neposredno potrošnikom racionirane tekstilne in oblačilne predmete ter kovčke in torbe iz usnja ali kože opozarjamo, da morajo dodatno k že predloženemu inventarju predložiti, ako tega še niso storili, Pokrajinskemu svetu korporacij še prijavo točk v blagu in v nabavnica, ki so jih imeli po stanju o polnoči 31. oktobra 1942-XXI. Prijavo je podati takoj v dvojniki na posebnih obrazcih, ki se dobe v pisarni Združenja trgovcev.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Četrtek, 17. decembra ob 16.30: »Oče«. Premiera. Red premierski.

Petek, 18. decembra ob 15: »Večno mlada Saloma«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 19. decembra ob 16.30 »Ples v Trnovem«. Izven.

Nedelja, 20. decembra ob 14: »Deseti brate. Izven. Ob 17: »Primer dr. Hirna«. Izven.

Opera:

Četrtek, 17. decembra ob 16: »Gasparonec. Opereta. Red Četrtek.

Petek, 18. decembra ob 17: Vokalni instrumentalni koncert v korist Združenja gledaliških igralcev. Cene od 20 lir navzdol.

Rokodelski oder

Nedelja, 20. decembra: ob pol 5: »Firma«.

Predprodaja vstopnic na dan predstave v društveni pisarni, Petrankova 12-1. Dopoldne od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom Vabljeni!

Ali ste že kdaj čuli, da bi lastnik velike firme ob belem dnevu zapustil trdko, da se je popeljal nasproti glavnim gledališki igralci? Nezaslišano! Škandal! Njegov lastni knjigovodja je nahrulil šefa. Kaj še vse sledi, boš videli v odlični komediji »Firma«, katero bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo ob pol petih popoldne. — Opozarjamo na predproga vstopnic, ki bo v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova 12-1. desno.

Šola Glasbene Matice bo priredila v bližnjih dneh tri javne produkcije svojih gojencev. Prva bo v torek, dne 22. t. m. ob pol 18 v mali filharmonični dvorani, druga bo v sredo 23. t. m. ob 19.45 v veliki filharmonični dvorani, tretja produkcija pa bo bo božičnih praznikov. Na produkcijah bo nastopila cela vrsta gojencev klavirskega, violinskega in solopeskega oddelka, dalje šolski orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja, ter mladinski zbor in šolski orkester skupaj pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. Podrobni sporedi bodo na razpolago v knjigarni Glasbene Matice. Podrobnosti slede.

Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani javlja, da je njegov specialist za ošesne bolezni, g. dr. Koklič Ivan, do 27. decembra 1942 na dopustu. Namesto njega ordinira g. dr. Klepec Božena v času od 11 do 13 (ne od 8 do 10).

Razstava v Jakopičevem paviljonu, kjer razstavljajo svoja najnovejša dela slikarji: Zoran Mušič, Maksim Sedej in Jovan Zonič, je dosegla že prvi teden, kar je odprta, nenavadno velik obisk. V nedeljo je vodil na razstavi prof. Franjo Sijanec, kateremu je občinstvo z velikim zanimanjem sledilo. Ker je interes za tolmačenje na razstavah velik, bodo sledila taka vodstva vsako nedeljo in praznik. Razstava je zelo pestra, saj so poleg olj razstavljena še dela v različnih tehnikah v gvasu, lesorezu in risbi. Opozarjamo občinstvo že v naprej na te nedeljske prireditve na razstavi.

Pozimi pište

Iz »Fronado ali oranžado „La Sportiva“ iz čist h sokov in pristnega siada. — To je Vaše zdravje!

Učenjaka in rimskega legionarja vredna smrt

Kaj piše Plinij mlajši o svojem stricu starejšemu, ki se niti pred bruhačim Vezuvom ni hotel umakniti in je rajši umrl

Brez dvoma je marsikomu ostalo še dobro v spominu, kako se je moral v gimnaziji učiti na pamet kakšne zanimive odstavke iz starih grških in latinskih klasikov, spominja pa se pri tem gotovo tudi, da mu to ni bilo tedaj nič kaj preveč všeč, menda zato ne, ker je bil k temu prisiljen. Takšne stvari, za katere se človek odloči sam od sebe, dela vedno dosti rajši in z veliko večjo ljubeznijo kakor pa tisto, kar mu drugi ukažejo, pa čeprav je še tako koristno in zanimivo. V poznejših letih ko človek ni več vezan na tisto, kar v šoli ukazujejo, se dostikrat zgodi, da ta ali oni z veseljem vzame v roke kakšno staro grško ali rimsko klasično delo ter ga prebira s čisto drugačnimi občutki kakor pa ga je nekoč v gimnaziji, ko je bilo to zapovedano.

In s prav takšnimi občutki je zadnjič nekdo vzel v roke V. pismo Plinija mlajšega, v katerem ta slovit stari rimski klasik nadvse zanimivo opisuje strahotni izbruh ognjenika Vezuva leta 79. po Kr., torej tistega leta, ko sta ognjeniška lava in ognjeniški pepel pokopala pod seboj kar tri večja mesta ob morju obali. Pompeje, Herculaneum in Stabije. Pri tej priliki pa je našel smrt tudi stric Plinija mlajšega, Plinij starejši, ki je bil tedaj poveljnik brodovja, zasidranega v Miseni. Kako žalostno, a obenem junaško je končal svoje življenje ta slovit Rimljan, nam opisuje v eni zadnjih številčk turinške »Stampe« neka Livia de Paolis Tilgher. Med drugim beremo v tem zanimivem članku naslednje:

Strahotni 24. avgust l. 79 po Kr.

Bilo je popoldne, 24. avgusta leta 79. po Kr. Zena Plinija starejšega, ki je bila tedaj s svojim možem v Miseni, je nenadno opazila, kako se na vzhodni strani na obzorju dviguje v nebo velik oblak čudne barve. Hitro je stekla k možu v sobo, da mu to pove. Plinij je brž stopil na streho, da bi bolje videl ta nenavaden pojav na vzhodnem nebu. Sprva ni mogel ugotoviti, odkod prihaja tisti temni oblak, kaj naglo pa je spoznal, da se dviga tisti črni dim iz Vezuvovega žrela. Postal je pozoren na ta nenavaden pojav. Odhitel je iz svoje hiše ter začel hoditi sem in tja ob morskobali. In tedaj je prihitel k njemu sel ter mu izročil neko pismo. Poslali so mu ga njegovi mornarji iz Retine in ga v njem prosijo pomoči. Plinij ni izgubljal časa, pač pa je takoj ukazal, naj pripravijo ladje s štirimi veslaškimi klopni. S temi ladjami je potem

hitel na kraj, od koder so drugi bežali

Ko je bil že precej blizu Retine, je opazil, da pada na njegove ladje čuden pepel. Ko se je še bolj bližal obali, da bi tam pristal, je moral na žalost ugotoviti, da na njegove ladje nič več ne

pada samo pepel kakor prej, pač pa tudi žerčice kamenje, ki bi jim danes rekli »ognjeniške bombe«. Ozrl se je na svoje ladje in se prepiral, da bi bilo kljub temu čudnemu dežju le še mogoče nadaljevati pot. Hitro je odrinil dalje, kamor je bil namenjen.

Nenadno je odletel ognjenikov vrh

in sledilo je pošastno grmenje. Tudi morje samo je bilo vedno bolj v nevarnosti. Ko se je Plinij kot poveljnik tistih ladij obrnil proti svojim mornarjem, da bi jim dal povelje, naj še hitreje veslajo, je videl same preplašene obraze. Pred njegovimi očmi je ognjeniški prah zasipal hiše ob morskobali. Med tistimi, ki so v strahu tekali sem in tja ob morskem bregu ter prosili Plinija pomoči, so bili tudi njegovi mornarji sami. Imeli so namreč vanj popolno zaupanje. Boj s to naravno silo, ki je dobila svojega duška vrh ognjeniškega žrela in bruhalo ogenj na okolič, je postajal vedno obupnejši. Hotel pa je Plinij na vsak način in za vsako ceno pomagati tistim, ki so ga tako goreče prosili, naj jih reši. Ogenj iz Vezuvovega žrela je vedno huje deževal.

»Fortes fortuna adiuvat!«

Ali naj žrtvuje še tisto peščico ljudi, ki so z njim, ali pa naj da povelje za umik? Toda rimski vojak ne pozna umikanja. »Fortes fortuna adiuvat!« (Pogumne sreča podpira!) je zaklical svojim mornarjem. »Hitimo v Pomponiano!« Kraj Pomponiano leži v bližini Stabij. Če so hoteli Plinijeve ladje priti do Stabij, so morale prepluti majhen zaliv, kjer zaradi nepravilne obale ni bilo mogoče pristati in je bila vožnja tam tudi izredno nevarna. Očividno ni moglo iti pri tem za pristanišče v Pompeji, čeprav je ime precej podobno. Iz tega sklepajo, da Pompeji leže med nekdanjo Retino in pristaniščem v Stabijah. Teh krajev pa tedaj Vezuv še ni toliko ogrožal.

Ni se dal preprositi, naj se vendar reši

Ali se je mornarjem iz Retine ob tem peklenskem ognju posrečilo priti s svojimi ladjami do Stabij? Tega nam Plinij mlajši ne pove, verjetno pa je, da niso prišli tja. Vemo le to, da je bilo malo tako srečnih, da so se lahko rešili iz tega pekla in sicer po edini poti, ki jim je še preostajala, po morju. Ko pa so ladje, s katerimi so se vozili preplašeni begunci, spet zaplule na široki napolski zaliv, ki je bil sprito ognjeniškega izbruha tedaj izredno viharjen, in se namenile v Mesino, tedaj Plinija starejšega, poveljnika brodovja, ni bilo več na krovu. Njegova vroča želja, da bi čim bolj od blizu opazoval strahoten pojav bruhačega Vezuva, ga je naravnost priklenila na goreči morski breg in se od tam ni ganil, čeprav so ga njegovi ljudje na vsak način skušali preprositi, naj se vendar umakne in reši svoje življenje. In tako je s svojim življenjem plačal svojo vročo željo po izpopolnitvi znanja o naravnih pojavih. To je bila vsekakor učenjaka in rimskega legionarja vredna smrt.

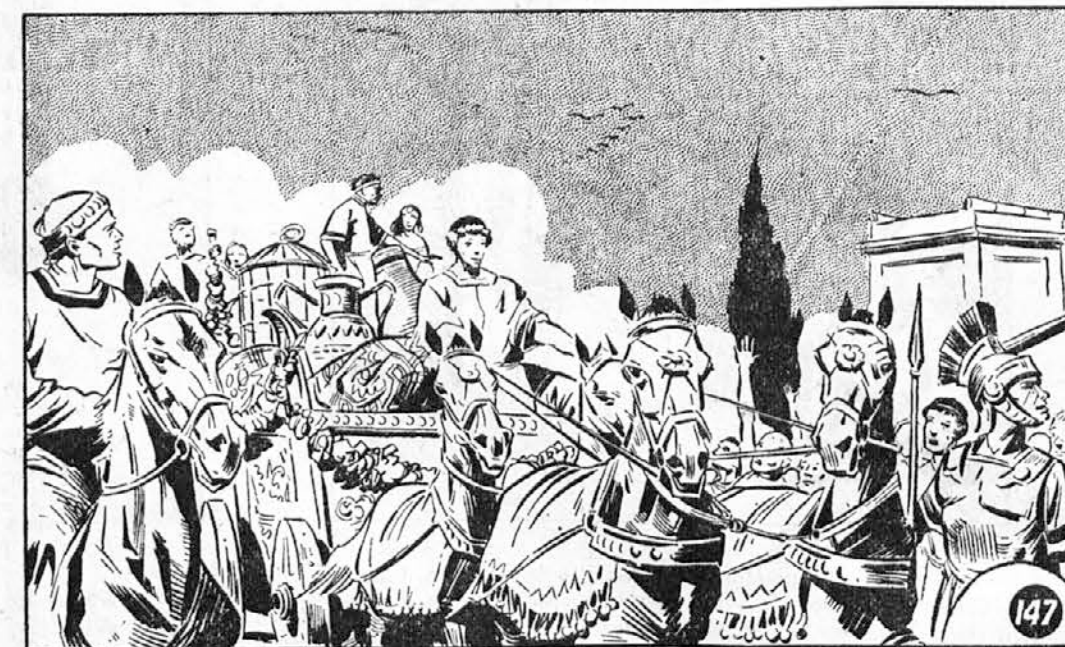
Letošnji italijanski zimsko športni program

Razumljivo je, da letošnji italijanski zimskošportni program ne bo tako bogat kot druga leta. Vojaška dela ovirajo, da ni program tako bogato sestavljen kot navadno. Kljub vojnemu času pa v Italiji tudi letos zimski šport ne bo spal in je na sporedu nekaj prav lepih prireditvev, med katerimi bodo v celoti izvedene tekme za poedina prvenstva v raznih športnih panogah.

Zimskošportni program bodo začeli hitrostni drsalci, ki se bodo pomerili med seboj v dneh od 15. do 17. januarja. Kraj še ni določen. — Od 29. do 31. januarja bodo imeli v milanski športni palači velik dan umetni drsalci. Vsi dnevi v februarju so namenjeni za poedina smučarska pokrajinska prvenstva. — Od 5. do 7. februarja bo GIL priredil v znanem smučarskem kraju, v Cortini d'Ampezzo velike smučarske tekme, na katere bodo prišli vsi najboljši italijanski smučarji in se pomerili med seboj. — Državno smučarsko prvenstvo pa bo italijanska smučarska zveza priredila v Abetone, in sicer od 20. do 25. februarja. — Takšen je program za letošnjo zimo.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

147. Na začetku pravega spreveda so drdrali vozovi, kjer so bili naloženi škrlatni in svileni šotori, vzhodnjaške preproge, kletke z redkimi pticami, katerih možgani in jeziki naj bi prišli na cesarjevo mizo, amfore z vinom in koši s sadjem.

148. Na stotine sužnjev je nosilo dragocene kipe in posodo, etruške in grške vaze, zlato, srebrno in kristalno okrasje. Vsako krdelo sužnjev so varovali nadzorniki, oboroženi z bičji. Sprevod, ki je nosil vse to cesarjevo bogastvo, je bil podoben nekaki sveti procesiji, zlasti ko so prinesli še dragocena cesarjeva godala: plunke, grške, egiptovske in hebrejske lire, citre, piščalke, trobente in cimbele. Človeku, ki je videl to morje bogastva in pisanih barv, so je zdelo, da tod potuje kak bog, Apolon ali Bakhus.

čarji in se pomerili med seboj. — Državno smučarsko prvenstvo pa bo italijanska smučarska zveza priredila v Abetone, in sicer od 20. do 25. februarja. — Takšen je program za letošnjo zimo.

Najlepša knjiga letošnjega leta bo »Slovenčev koledar«

Na poti med Aleksandrijo in Mersino se je vnela in pogorela 1200 tonska turška petrolejska ladja. Ker še niso znane podrobnosti, se ne da reči, kaj je bil vzrok nesreče.

Strahovit vihar je divjal med Portugalsko in Azori. Več ladij, ki jih je neurje zajelo zunaj na morju, se je moralo umakniti v bližnja pristanišča. O veliki in obsežni škodi ter o opustošenjih pa poročajo z Azorov.

T. Kos: Deklica s cvetko.

Živali in vojna

Človeku v vojnem času več koristijo kakor pa sicer in jim zato posveča še večjo pozornost

V sodobni vojni so »mobilizirane« tudi živali, ki naj doprinesejo svoj prispevek k skupnim vojnim naporom. In res so koristni, ki jih ima človek v vojnem času od raznih živali, izredno velike. Vzemimo n. pr. konja. V vojski služi bodisi za ježo ali pa kot vprežna živalina, ki prevaža v zaledju in tudi na bojišču samem najraznovrstnejše težko orožje, kakor topove in strojnice, ali pa živila za vojaštvo, kjer ni na razpolago tovarnih avtomobilov. Pa ne samo konji, tudi druge živali so v vojnem času zelo koristne, na primer psi ali golobje poštarji, ki vzdržujejo zvezo med posameznimi vojaškimi oddelki, ko raznašajo razna važna sporočila iz kraja v kraj. Nekatere teh živali so se na bojišču v sedanjih in tudi že v prejšnjih svetovnih vojni tako zelo izkazale, da so jim, kakor piše Arturo Lancellotti, izkazali celo vojaške časti, ko so jih pokopavali. Nenavadne žrvice pa morajo doprinositi konji in mule še prav posebno v sedanjih vojni.

Strah in mirna kri, kadar grme topovi

Za mnoge živali pa z izbruhom vojne pride čas neprestanega strahu in trpetja. Vedno so v strahu, da jih dobihi neslavna smrt. Ko so leta 1870 Nemci obstreljevali Pariz, so že takoj ob prvih strelh zbežale iz Pariza jate golobov, vrabcev in drugih ptic, race in gosi so se naglo poskrile v njihova »zaklonišča«, pa tudi mačke so naglo hitele na varno. Ali se vse te živali res tako zelo bojijo? Morda je bil to res strah, ali vsaj silno presenečenje nad dogodkom, kakršnega prej še niso nikdar doživeli, vsekakor pa drži, da je vse to trajalo le dva ali tri dni. Potem so vse te živali spet »prišle k sebi«, kakor da se jim je počasi zazdelo, da je takšno bombardiranje nekaj čisto naravnega. Spet so se pojavili pred hišami vrabci, ki se niso nič več ozirali na grmenje topov in na eksplozije v okolici, pač pa so mirno iskali po tleh hrane.

V začetku prejšnje svetovne vojne so ljudje spet imeli priliko opazovati razne živali, kako se vedejo, kadar grme topovi ali pokajo puške. Pravijo, da so tedaj

prvi zbežali divji prašiči, medvedje in jazbeci

ki imajo izredno dobro razvit sluh. Njim so sledili jeleni, a zajci, ki so tako strahopetni, da je njihova strahopetnost prišla celo v pregovor, so začela ostati čisto mirni in so ostali na mestu. Hitro pa so jo pobrisali volkovi in brž so jim sledile velike ptice, kakor fazani, divji petelin, divje gosi in druge, ter odletele v mirnejše kraje. Dosti korajžnejše pa so se vedli manjši ptiči, kakor n. pr. škrlanci, ščinkavci in drugi. Ostali so na svojih mestih in se niso hoteli ločiti od svojih gnezd. Za najkorajžnejše pa so se izkazali sokoli in krokariji. Pa tudi tisti ptiči, ki pred grmenjem topov in pokanjem pušk niso pobegnili, so polagoma postali nemirni. Vojna jim je začela iti na živce, če smemo tako reči.

Šest nesrečnih lastovk...

Ptice selivke vojna še prav posebno hudo prizadene. V zadnjih mesecih prejšnje svetovne vojne so prileteli v London ptiči, kakršnih v normalnih časih ni bilo nikdar tja, pač pa so se selili rajši na Švedsko in na Norveško čez Spanjo in Francijo, na drugi strani pa tedaj v Angliji tudi tistih ptic, ki so prej običajno živeli tam, ni bilo bogve koliko, čeprav so bili to takšni ptiči, ki niso bili sposobni preleteti večjih razdalj in se kam preseliti čez zvezo. Nekega dne je priletelo v neko francosko mesto nekaj lastovk. Bilo jih je šest. Priletele so z juga spet nazaj v svoja prejšnja gnezda. Najprej so nekaj časa krožila v določeni višini nad nekdanjim bivališčem, potem pa so se spustile na kraj, ki je bil ves v razvalinah. Bile so videti zelo potrte, da niso

mogle najti svojih prejšnjih domov. Dolgo so se nato »pomerkovale« med seboj, potem pa so se spet dvignile in odletele proti severu, v izgnanstvo.

Fazani vnaprej slutijo bitke

Prav tako kakor ptiči vnaprejutijo na primer potres, napovedujejo tudi bitke. V zvezi s tem so na plitvih opazili zelo zanimive stvari: Fazani so na primer cele štiri ure vnaprejutijo velike pomorske bitke, ki se je odigrala v Severnem morju 24. januarja 1916. V Cumberlandu v Yorkshireju so fazani postali pred to bitko silno nemirni. Papagaji na Eiffelovem stolpu v Parizu so že kakšnih dvesto minut pred prihodom prvega sovražnega letala nad mesto kričali, in ljudje si niso znali razložiti, kaj naj ta njihova nenadna vznemirljivost pomeni. Šele pozneje so videli, da je bil to prav za prav »naravni alarm« za Parizane.

Ptiči rešili avstrijsko vojsko neprijetnega presenečenja

V takšnih primerih so živali človeku lahko zelo koristne. Pravijo in celo dejstvo je, — zakaj to stvar je pripovedoval sam nadvojvoda Jožef Avstrijski — da se je za avstrijsko-pruske vojne 1866 avstrijski armadni zbor, ki mu je poveljeval omenjeni nadvojvoda, rešil samo na podlagi tega, kar je videl nek vojak, kmetski fant. Nekega večera so se čete utaborile v bližini neke češke vasi. Okrog polnoči je nadvojvoda, ki je spal v neki sosednji hiši, nenadno prebudil iz spanja glas nekega vojaka, ki bi rad čim prej z njim govoril. Nadvojvoda mu je dovolil, naj vstopi. »Sovražnik«, je začel pripovedovati tisti vojak, »se nam približuje in bi nas rad presenetil.« — »Sprejdi stražo nam vendar niso posrečile ničesar sumljivega,« je odvrnil nadvojvoda. »Zato niso ničesar sporočile, ker je sovražnik še precej daleč, a prav kmalu bo tu,« je odvrnil vojak. »Pa kako to veš?«, se je začudil nadvojvoda. Vojak mu je odgovoril: »Naj Vaša Visokost blagovolji stopiti malo k oknu. Ali vidite te jate ptic, ki lete proti jugu.« — »No, pa kaj sklepate iz tega?« Vojak je dejal: »Ali mar ptiči ne spe prav tako ponoči, kakor ljudje? To se pravi, da ne bi leteli ob tej uri, če bi bilo v bližnjem gozdu vse mirno. So-

vrtačnik se pomika proti nam po gozdovih in je ptičje splašal.«

Nadvojvodi se je zdelo to čisto verjetno. Ukazal je, naj prebude vojake, ki so spali v taborišču, in čez kakšno uro se je že vnel spopad. A presenečenje na ta način vojaki Jožefa Avstrijskega niso doživeli.

»Modri križ«

Če pa vojna pomeni za živali morijo na debelo, jim vendar človek skuša v vsakem oziru pomagati, vsaj nekaterim vrstam živali, kakor na primer konjem in mulam. Ker mu prinašajo velike koristi, jih je treba zavarovati pred sovražnikovimi krogami in pravočasno poskrbeti za njihovo varnost. Predvsem pa je treba posvetiti vso pozornost tistim konjem in drugi vprežni živini, ki na, oziroma za bojiščem zbolijo ali je ranjena. Pri vseh sodobnih vojskah so organizirali »Modri križ«, ki je doslej vsekakor najboljša zdravstvena organizacija za živali. Gotovo je, da je nemogoče popolnoma pozdraviti konje, ki so dobili v vojni huje poškodbe, na primer takšne, ki imajo polomljene noge. Zato pa toliko večjo skrb in pozornost posvečajo tistim živalim, ki so le lažje ranjene.

Do 60% ranjenih konj pozdravijo

Velika večina vojnih konj trpi največ zaradi tega, ker so preveč izčrpani, onemogli od naporov dela in dostikrat tudi preobremenjeni krmiljenji. Zlasti velike težave so tam, kjer primanjkuje dobre vode. Mnogo vojaških konj, zlasti tistih, ki »služijo« pri topničarjih, ali jahalnih konj, pa je ranjenih, težje ali lažje. Dostikrat je treba tudi kakšnega konja operirati. Niso pa potrebne samo operacije, pač pa morajo — kakor končuje svoj zanimivi članek Arturo Lancellotti — nekateri konji »držati strogo dieto«. Druge spet obsevajo ali pa kopeljejo v topli vodi. Kadar pa tudi vse to nič ne zaleže, tedaj »milostni« strel iz samokresa kaj hitro naredi konec njegovemu trpljenju. Ranjenih in obolenih vojaških konj pa rešijo in ozdravijo razmeroma precej, pravijo, da celih 60 odstotkov. — Za konec še nekaj zanimivega: konja, ki je ranjen ali ki zbolijo, v »bolnišnici« takoj »sezujejo«. Snamejo mu težke železne podkve in mu takorekoč nataknejo copate...